

СОЦІАЛЬНІ ФАКТОРИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЯК ІНДИКАТОР РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

В статті досліджено питання впливу соціальних факторів на конкурентоспроможність інформаційної економіки. Розглянуто соціальні фактори конкурентоспроможності через напрями соціальної політики, а саме вектор зайнятості в сфері інформаційних технологій. З'ясовано суть та основні три види розвитку штучного інтелекту в епоху інформаційної економіки. Проаналізовано роль соціальної політики в соціально-економічному розвитку суспільства. Виявлено зв'язок між соціальними чинниками та напрямками розвитку соціальної політики. Розглянуто протидію тенденцій в соціально-економічному середовищі, що формують середовище для життя та праці населення має величезний вплив на реалізацію соціальної політики. Відмічено, що глобальні тенденції ведуть до змін в суспільстві, в робочому середовищі, викликаючи тим самим зміни в розстановці сил в економіці, що тягне за собою перерозподіл влади, матеріальних багатств, конкурентних переваг і можливостей в усьому світі. Окреслено, що соціальна політика повинна максимально бути спрямована на переосмислення щодо формування робочого середовища, від якого залежатиме рівень і тривалість життя, особиста самореалізація та соціальна стабільність населення. Розкрито значення соціальної політики у сфері зайнятості в умовах інформаційної економіки.

Обґрунтовано виокремлення соціального критерію в усіх напрямках розвитку соціальної політики. Зроблено акцент на питанні зайнятості, а також багатогранності професій та перекваліфікації в сфері інформаційних технологій. В якості основи розвитку соціально націленого суспільства запропоновано впровадити єдиний соціальний критерій – людину та її здібності в процесі трудової діяльності, що є характерною ознакою для суспільного прогресу в епоху інформаційної економіки. Зроблено висновок, що гнучкість організацій, приватних осіб та суспільства є обов'язковою умовою трудової адаптації працівників. Конкурентоспроможність в епоху інформаційної економіки потребуватиме все більш гнучкого ринку праці, яке полягатиме в постійному оновленні знань та професійній компетенції. Виявлено, що позитивними особливостями розвитку інформаційних технологій в сфері зайнятості є висока заробітна плата у порівнянні з іншими галузями національної економіки, можливість віддаленої роботи, комфортні умови праці та виконання цікавих проектів. Визначено, що для успішного працевлаштування необхідною запорукою має бути допомога з боку уряду та організацій, що можуть і повинні надавати допомогу, прибираючи бар'єри для навчання і перенавчання, заохочуючи і стимулюючи гнучкість і такі важливі та цінні якості, як лідерство, креативність, новаторство. Доведено, що функціонування соціальної політики залежить від ключових її напрямів: трудового кодексу, соціальних гарантій, соціального страхування та партнерства, а головне сфері зайнятості.

***Ключові слова:** соціальний критерій, інформаційна економіка, інформаційні технології, соціально націлене суспільство.*

Постановка проблеми. Поглиблення процесу глобалізації та загострення конкурентної боротьби впродовж останніх десятиліть спричинило підвищення уваги до соціальних чинників конкурентоспроможності інформаційної економіки і визначення необхідних умов для її забезпечення. Одним із найважливіших завдань,

а саме, досягнення конкурентоспроможності інформаційної економіки на світовому ринку, має відбуватися за умови визначення соціальної мети суспільства. Конкурентоспроможність інформаційної економіки залежить від багатьох чинників, зокрема наявності ресурсів, поширеності та якості інфраструктури, характеру й ефективної роботи інститутів, структури національної економіки, а також залучених інвестицій в технології як показника якісного бізнес-середовища. Важливим є дослідження соціальних чинників, що безпосередньо впливають на конкурентоспроможність в епоху інформаційної економіки для якої пріоритетним є ефективне використання інтелектуального потенціалу в економічному зростанні країни.

Аналіз останніх публікацій. Питання конкурентоспроможності розглядалися у працях багатьох науковців, зокрема В. Абрамова, Л. Балабанової, І. Брикова, В. Гайдука, М. Варченко, Ю. Іванова, О. Ковтуна, С. Клименко, Г. П'ятницької, І. Смолейчука, Н. Радченко, В. Реутова та інших.

Значний внесок у дослідження проблеми становлення та розвитку інформаційної економіки зробили вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема С. Андрєєв, Д. Белл, П. Друкер, Я. Жаліло, М. Кастельс, Е. Тоффлер та ін. Зокрема, наявні наукові праці присвячені дослідженню економічних аспектів інформаційної економіки, успішному зарубіжному досвіду її розвитку.

Відсутність достатнього теоретичного підґрунтя з питань функціонування соціальних чинників в розвитку інформаційної економіки зумовлює актуальність проведення дослідження в даному напрямі. Малодослідженою проблемою все ще залишається формування соціально орієнтованого критерію розвитку інформаційної економіки та визначення пріоритетів і напрямів її подальшого становлення.

Невирішені частини проблеми. Умови відповідності напрямів соціальної політики України відносно конкурентоспроможності людського капіталу та його орієнтації на європейські цінності в епоху інформаційної економіки.

Мета статті полягає у розгляді особливостей формування конкурентоспроможності національної економіки у сфері інформаційних технологій, виділення соціальних факторів конкурентоспроможності, що актуалізуються в сучасних умовах та аналізі механізмів формування соціально орієнтованого критерію як основи серед конкурентних переваг інформаційної економіки.

Результати дослідження. Конкуренція є присутньою в кожній грані суспільних відносин та є невід'ємним атрибутом ринкової економіки. Основа конкурентних відносин – свобода вибору, що реалізується у формі прагнення одержувати дохід. Конкуренція означає наявність на ринку великої кількості незалежно діючих продавців і покупців. Отже, конкуренція є рушійною силою розвитку учасників ринку і суспільства взагалі, стимулюючи підвищення якості товарів та послуг, зниження їх цін [1, с. 22].

Конкуренція існує на кожному рівні суспільних відносин [2, с. 13]:

- місцевому (у групі, відділі, організації);
- регіональному (на рівні районів, міст, областей, регіонів);
- національному (на рівні країни);

- міжнаціональному (на рівні декількох країнах);
- глобальному (у світовому масштабі, без конкретних країн).

Випереджаюче діє час і тому конкуренція з боку розвитку штучного інтелекту не стоїть осторонь і позначається на інформаційній економіці. Становлення інформаційної економіки та розвиток штучного інтелекту найбільш притаманний для розвинутих країн з постіндустріальною економікою, проте українські інженери займають лідируючі позиції з продукування ідей та створення високотехнологічних продуктів з програмного забезпечення, захисту інформаційних баз даних та кібербезпеки.

Потенційний вплив цифрових технологій і штучного інтелекту на ринок праці безмежний. Уже зараз вони відіграють провідну роль у формуванні конкурентоспроможності в сфері інформаційних технологій, забезпечуючи ефективний баланс між кваліфікаціями і роботодавцями, капіталом та інвесторами, споживачами і продавцями.

Цифрові технології лежать в основі виробничо-збутового ланцюга, беруть участь у процесах комерціалізації й автоматизації офісного супроводу. Однак, підвищуючи добробут ринку, вони поступово отримують повний контроль над економікою. А з поширенням цифрових систем зростає загроза кібератак і масштабних маніпуляцій у цифровому середовищі.

У зв'язку з цим важливим стає питання використання інформаційних даних. Оскільки те, як уряди, організації та приватні особи розпоряджаються інформацією, є вирішальним фактором для всіх наших моделей ринку праці, навіть тієї з них, яка орієнтована на людський фактор. До того ж технології штучного інтелекту (цифрові помічники, віртуальні співрозмовники, комп'ютерне навчання) розпізнають, запам'ятовують і використовують цю ж інформацію.

Можна виділити три рівні розвитку штучного інтелекту:

- Допоміжний інтелект широко використовується сьогодні, допомагаючи людям і організаціям вирішувати повсякденні задачі. Простий приклад можна зустріти в нашій країні майже в будь-якому автомобілі — це програма GPS-навігації, що дає вказівки водіям відповідно до дорожніх умов.

- Розширений інтелект зараз поширюється все активніше, допомагаючи людям і організаціям виконувати завдання, які вони не можуть виконувати самостійно. Наприклад, система спільних поїздок на таксі не могла б існувати без комбінації програм, що забезпечують її роботу.

- Автономний інтелект — технологія майбутнього, що передбачає використання машин, які будуть діяти самостійно. Прикладом можуть служити безпілотні транспортні засоби, які поки що не використовуються широко, але будуть задіяні в майбутньому [3, с. 6].

Проте, створення високих технологій є неможливим без ключового елемента — людини з її здібностями, які вона застосовує в процесі своєї творчої трудової діяльності. Оскільки конкуренція в розвитку соціально орієнтованого суспільства, яке крокує до становлення інформаційної економіки не може існувати без людського інтелекту та побічних сприятливих напрямів соціальної політики країни.

Побудувати соціально націлене суспільство, економіку можливо на розумінні та застосуванні Теорії Філософія соціальної мети професора Альфреда Кураташвілі. Головний акцент даної теорії зосереджений на недопущенні панування грошей, прибутку, капіталу над людиною та ставленні соціальних пріоритетів вище економічних. Дана теорія відображає першочергове спонукання до заохочення інтересів людства, верховенства людських інтересів як базису формування не лише трудового потенціалу цілих країн, але й необхідної умови побудови та розвитку істинно людської держави [4].

Так, дійсно протидія тенденцій в соціально-економічному середовищі, що формують середовище для життя та праці населення має величезний вплив на реалізацію соціальної політики. Зокрема, глобальні тенденції ведуть до змін в суспільстві, в робочому середовищі, викликаючи тим самим зміни в розстановці сил в економіці, що тягне за собою перерозподіл влади, матеріальних багатств, конкурентних переваг і можливостей в усьому світі. Загалом соціальна політика повинна максимально бути спрямована на переосмислення щодо формування робочого середовища, від якого залежатиме рівень і тривалість життя, особиста самореалізація та соціальна стабільність населення.

Отже, соціальні чинники тісно пов'язані з напрямками розвитку соціальної політики країни і є відображенням соціально-економічних потреб, а саме загальнонаціонального добробуту та можливостей трудової діяльності населення. Нажаль, стрімкий розвиток інформаційної економіки в усьому світі заставляє найкращий інтелектуальний трудовий потенціал країни шукати сприятливі умови життя і праці та емігрувати в інші держави, де такі спеціалісти є найбільш затребувані.

Саме тому одним з основних напрямів наукових досліджень, що ініційовані Міністерством соціальної політики України є підвищення економічної активності населення, сприяння продуктивній зайнятості [5]. Даний напрям вбачає: підвищення трудового потенціалу та забезпечення гідної праці; удосконалення системи оплати праці; розвиток системи навчання упродовж життя та професійно-кваліфікаційної системи; удосконалення державної політики у сфері трудової міграції; розроблення нового класифікатора професій.

Але поки не існує дієвої державної політики сприяння трудової діяльності тому, що влада своїми діями може як заохочувати, так і стримувати розвиток соціальної політики. Головним елементом у концепції побудови механізму реалізації соціальної політики має бути в першу чергу не економічний критерій, а соціальний – людина та її пріоритетні інтереси, що допоможе створити соціально націлений суспільно-державний устрій в країні.

Таким чином, виокремлення соціального критерію в усіх напрямках розвитку соціальної політики є виключною основою ефективного механізму її реалізації. Оскільки для індивідуума – працівника важливо чітко уявляти собі, як буде виглядати майбутнє під впливом глобальних тенденцій і його власних дій.

Натомість інструменти соціальної політики мають бути лише допоміжними складовими альтернативних варіантів можливих шляхів удосконалення законодавства, що мають реформувати соціальну сферу та кожен окремий в ній

напрям. Отже, очевидним є те, що в основі кожного напрямку соціальної політики має бути врахування соціального критерію – людини, а саме наскільки справедливо обґрунтовані пріоритетні напрями її реалізації.

Насправді, якщо ґрунтовно підійти, то по кожному напрямку можна побачити недосконалість системи реформування та її новаційних підходів. Зокрема, щодо пенсійного забезпечення, то воно полягає в піднятті пенсійного віку, в збільшенні страхового стажу для присудження пенсій, не зовсім справедливому розрахунку пенсійних виплат, який зводиться до останніх 2 років роботи перед виходом на пенсію та інших основних новацій пенсійної реформи. Окремо по сфері зайнятості, на жаль мало інформації про розвиток та переваги соціального підприємництва, що є мотивуючим джерелом зайнятості для людей з інвалідністю та підприємців, які прагнуть популяризувати соціальне підприємство як один з ефективних способів розпочати власну справу або бути працевлаштованим (рис. 1).

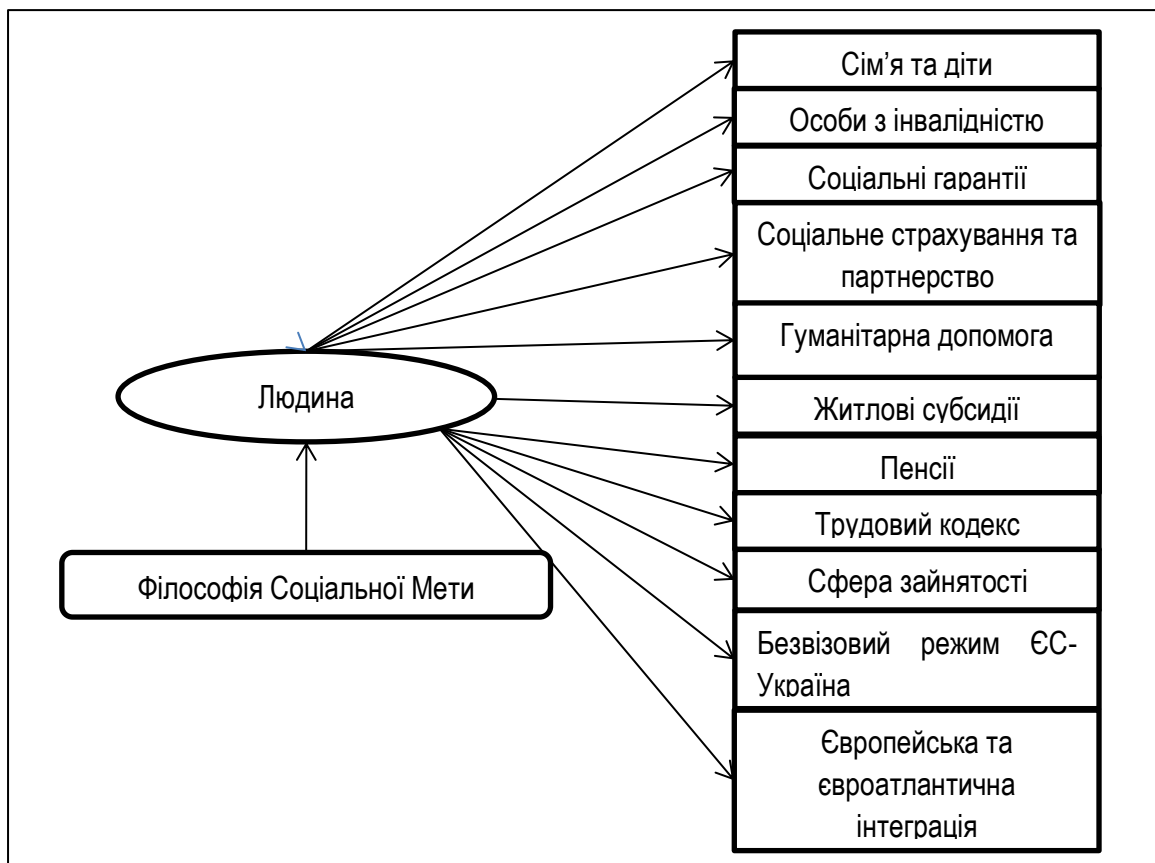

Рис. 1 Людина як основа соціального критерію в напрямих реалізації соціальної політики

Джерело: узагальнено автором на основі [4].

Проте, побудувати дієвий механізм реалізації соціальної політики не можливо без врахування та винесення на перший план справедливо людських інтересів, а не важелів економічного збагачення, що є особливо притаманним як для роботодавців, так і для представників владних структур. Особливу увагу, на нашу думку, необхідно приділити питанням трудового кодексу, соціальних гарантій, соціального

страхування та партнерства, а головне сфері зайнятості. Оскільки нині нестандартна зайнятість в сфері інформаційних технологій потребує в багатьох випадках правового роз'яснення при укладанні трудових договорів та при веденні власної справи як фізична особа-підприємець.

Як наслідок, з поступовою автоматизацією все більшого числа функціональних обов'язків за допомогою штучного інтелекту і складних алгоритмів робочі місця на ринку праці класифікуються інакше. Водночас більшість світового населення турбується про збереження робочих місць у зв'язку з автоматизацією. Автоматизація без сумніву викличе масові зміни у класифікації та балансуванні робочих місць. Очевидним є те, що деякі функціональні підрозділи й посади і навіть цілі галузі опиняться за бортом або зникнуть, але при цьому будуть з'являтися нові можливості в сфері зайнятості.

Безсумнівно автоматизація вплине не лише на типи вакантних посад, але й на їхню кількість і авторитет. Таким чином, замінюючи співробітників, що виконують рутинні методичні операції, машини зможуть доповнити потенціал тих, хто зайнятий у сфері конфлікт-менеджменту, управління, на посадах, що вимагають проявів емоційного інтелекту (EQ), співчуття і творчих здібностей, а також критичного мислення. Оскільки працівники, які виконують завдання, що не під силу машинам, стають в такий момент особливо цінними, а отже, креативність, гарна уява, інноваційність, дизайнерські здібності та творчий підхід будуть затребувані роботодавцями.

Таку точку зору підтверджує опитування керівників різних компаній світу. Усі керівники відзначають переваги автоматизації, при цьому 52% опитаних вже використовують машинну працю поряд з людською, 39% враховують ефект від застосування штучного інтелекту на майбутні навички, більшість (52%) планує збільшити штат співробітників у найближчі 12 місяців. Згідно з опитуванням, знайти співробітника з потрібною кваліфікацією — найбільший виклик для бізнесу. Показово, які навички вони вважають затребуваними наразі: вирішення проблемних питань, гнучкість, вміння домовлятися, лідерські якості, креативність і новаторство фігурують на початку списку [6].

На наш погляд, неможливо передбачити, які навички будуть затребувані навіть через декілька років, тому співробітникам і роботодавцям потрібно бути готовими маневрувати. Необхідно буде не тільки підлаштовуватися під організаційні зміни, а й бути готовими вчитися новим навичкам і набувати нового досвіду в будь-якому віці, пробувати себе в інших ролях і навіть перекваліфікуватися в середині кар'єрного шляху.

Натомість робота в сфері інформаційних технологій престижна, але потребує ґрунтовної підготовки. Кваліфікованих ІТ-спеціалістів на сьогодні потребують щораз більше підприємств в Україні. ІТ-галузь посідає третє місце за обсягами експорту, адже близько 80% ІТ-ринку – це експортні компанії, що розробляють програмне забезпечення на замовлення іноземних клієнтів: великих банків, автомобільних корпорацій тощо. ІТ-сфера принесла Україні понад \$3,5 мільярда за 2017 рік, а запорука таких успіхів – чудова база талановитих та високоосвічених спеціалістів.

Україна посідає перше місце в Європі за кількістю ІТ-фахівців. На сьогодні понад 100 тисяч програмістів працюють у різних українських та міжнародних компаніях, а попит на українських фахівців на світовому ринку і далі зростає. Припускають, що до 2020 року кількість ІТ-фахівців у країні наблизиться до позначки 200 тисяч. Структура ІТ-галузі в Україні включає різноманітні компанії, що виробляють ІТ-рішення (R&D компанії, стартапи) і надають послуги, а також компанії, що займаються поширенням ІТ-продуктів і підтримкою клієнтів (представництва іноземних ІТ-компаній, постачальники, дистриб'ютори та системні інтегратори). 80% ІТ-послуг українці надають клієнтам із США. Також здебільшого з американцями виконують спільну роботу з досліджень і розробки (R&D), далі йдуть країни ЄС та Ізраїль. Активна комп'ютеризація створює великий попит на ІТ, тому експерти прогнозують, що до 2025 року ІТ-галузь зросте майже удвічі. За їхніми оцінками, в найближчі п'ять років у світі буде створено понад 5 мільйонів нових робочих місць в ІТ-галузі. Попит на програмістів в Україні сьогодні значно перевищує пропозицію, тому в них немає проблем із працевлаштуванням, а їхні зарплати постійно зростають [7, с. 4-8].

Зрозуміло, що нині в багатьох країнах програмування вчать із самого дитинства, і для цього існують спеціально розроблені навчальні мови. Стрімкий розвиток ІТ-грамотності сприяє автоматизації виробництва та офісної роботи, але водночас більшість працівників виробничих компаній замінили роботи. Відтак цілі відділи в корпораціях незабаром зможе замінювати програміст, який буде обслуговувати нейромережу, що сама здатна приймати рішення, навчатися та вдосконалюватися. Проте, завдяки новітнім інформаційним технологіям з'являються і нові професії на кшталт архітекторів віртуальної реальності або аналітиків хмарних сервісів.

Таким чином, конкурентоспроможність в епоху інформаційної економіки потребуватиме все більш гнучкого ринку праці, яке полягатиме в постійному оновленні знань та професійній компетенції. Безперечно позитивними особливостями розвитку інформаційних технологій в сфері зайнятості є висока заробітна плата у порівнянні з іншими галузями національної економіки, можливість віддаленої роботи, комфортні умови праці та виконання цікавих проектів. Тому для успішного працевлаштування необхідною запорукою має бути допомога з боку уряду та організацій, що можуть і повинні надавати допомогу, прибираючи бар'єри для навчання і перенавчання, заохочуючи і стимулюючи гнучкість і такі важливі та цінні якості, як лідерство, креативність, новаторство. При цьому важливим повинен залишатися соціальний критерій – людина з її потребами в процесі трудової діяльності.

Висновки. Отже, гнучкість організацій, приватних осіб та суспільства є обов'язковою умовою трудової адаптації в мінливому світі. Пошук і збереження людського капіталу має представляти серйозний виклик для роботодавців. Оскільки співробітники будуть завжди складати кістяк, основу організації, будучи її людським капіталом, що приносить прибуток і додану вартість самій організації. Але ймовірна загроза, коли співробітників буде важко відшукати і утримати там, де лояльність не цінується та переважають економічні цілі керівників над соціальними.

Тому існує високий постійний ризик втратити цінного співробітника через, наприклад, емоційне вигорання або ранній вихід на пенсію (а такий варіант є можливим завдяки гарному фінансовому забезпеченню висококваліфікованого співробітника). Для цього організаціям необхідно буде приділяти особливу увагу розміру майбутніх виплат співробітникам — адже не секрет, що це основний мотив при виборі роботодавця. Таким чином, переваження в сторону соціальних пріоритетів має стати основою в організаційній структурі підприємств, а соціальна націленість фундаментом розвитку держави в соціальній сфері в епоху інформаційної економіки.

Перспективи подальших досліджень. Виходячи з дослідження, в подальшому науковому пошуку, маю за мету здійснити аналіз та розробити вдосконалення щодо розвитку напрямів соціальної політики, взявши за основу Теорію Філософія соціальної мети професора Альфреда Кураташвілі. Головний акцент в подальшому дослідженні має бути наголошений на основному соціальному критерії – людині та її діяльності, з яким пов'язані ключові напрями соціальної політики: сфера зайнятості, соціальні гарантії, житлові субсидії та пенсійне забезпечення.

Література.

1. Волкова О.И. Экономика предприятия : учебник / О.И. Волкова. - М.: ИНФРА-М, 2007. – 416 с.
2. Герасимчук В.Г. Маркетинг: теорія і практика : навч. посібник / В.Г. Герасимчук. – К. : Вища шк., 1994. – 327 с.
3. Майбутнє ринку праці: протиборство тенденцій, які будуть формувати робоче середовище в 2030 році [Електронний ресурс] / – Режим доступу : <https://www.pwc.com/people>
4. Кураташвили Альфред А. Философия социальной цели. Принципиально новое научное направление – исходная теоретическая основа формирования и функционирования истинно человеческого общества и государства (монография на грузинском, английском и русском языках). Тбилиси: Международное издательство «Прогресс», 2003. – 352 с.
5. Наказ про забезпечення наукової діяльності Міністерства соціальної політики України №698 від 14.05.2018. [Електронний ресурс] / – Режим доступу : <https://www.msp.gov.ua/files/698.pdf>
6. 20-е щорічне опитування керівників найбільших компаній світу PwC. [Електронний ресурс] / – Режим доступу : <http://www.pwc.com/talentchallenge>.
7. Деркач Т. Л., Саприкіна М. С. Твоє майбутнє у сфері інформаційних технологій. – К.: Вид-во «Юстон», 2018. – 40 с.

References.

1. Volkova O.Y. Ekonomika predpnyatyya : uchebnyk / O.Y. Volkova. - M.: YNFRA-M, 2007. – 416 s.
2. Herasymchuk V.H. Marketynh: teoriya i praktyka : navch. posibnyk / V.H. Herasymchuk. – K. : Vyshcha shk., 1994. – 327 s.
3. Maybutnye rynku pratsi: protyborstvo tendentsiy, yaki budut' formuvaty roboche seredovyshche v 2030 rotsi [Elektronnyy resurs] / – Rezhym dostupu : <https://www.pwc.com/people>
4. Kuratashvily Alfred A. Fylosofyya sotsyal'noy tsely. Pryntsyypal'no novoe nauchnoe napravlenye – yskhodnaya teoretycheskaya osnova formyrovanyya y funktsyonyrovanyya ystynno chelovecheskoho obshchestva y hosudarstva (monohrafyya na hruzynskom, anhlyyskom y russkom yazykakh). Tbylysy: Mezhdunarodnoe yzdatel'stvo «Prohress», 2003. – 352 s.
5. Nakaz pro zabezpechennya naukovoyi diyal'nosti Ministerstva sotsial'noyi polityky Ukrayiny №698 vid 14.05.2018. [Elektronnyy resurs] / – Rezhym dostupu : <https://www.msp.gov.ua/files/698.pdf>
6. 20-e shchorichne opytuvannya kerivnykiv naybil'shykh kompaniy svitu PwC. [Elektronnyy resurs] / – Rezhym dostupu : <http://www.pwc.com/talentchallenge>.

7. Derkach T. L., Saprykina M. S. Tvoye maybutnye u sferi informatsiynykh tekhnolohiy. – K.: Vyd-vo «Yuston», 2018. – 40 s.

Шестакова А. В. к.э.н., ст. преподаватель
Житомирский филиал ЧВУЗ «Европейский университет»

СОЦИАЛЬНЫЕ ФАКТОРЫ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ КАК ИНДИКАТОР РАЗВИТИЯ ИНФОРМАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКИ

В статье исследованы вопросы влияния социальных факторов на конкурентоспособность информационной экономики. Рассмотрены социальные факторы конкурентоспособности через направления социальной политики, а именно вектор занятости в сфере информационных технологий. Выяснено суть и основные три вида развития искусственного интеллекта в эпоху информационной экономики. Проанализирована роль социальной политики в социально-экономическом развитии общества. Выявлена связь между социальными факторами и направлениями развития социальной политики. Рассмотрено противоборство тенденций в социально-экономической среде, формирующие среду для жизни и труда населения, имеющее огромное влияние на реализацию социальной политики. Отмечено, что глобальные тенденции ведут к изменениям в обществе, в рабочей среде, вызывая тем самым изменения в расстановке сил в экономике, что влечет за собой перераспределение власти, материальных богатств, конкурентных преимуществ и возможностей во всем мире. Определено, что социальная политика должна максимально быть направлена на переосмысление по формированию рабочей среды, от которого будет зависеть уровень и продолжительность жизни, личная самореализация и социальная стабильность населения. Раскрыто значение социальной политики в сфере занятости в условиях информационной экономики.

Обоснованно выделение социального критерия по всем направлениям развития социальной политики. Сделан акцент на вопросе занятости, а также многогранности профессий и переквалификации в сфере информационных технологий. В качестве основы социально ориентированного общества предложено внедрить единый социальный критерий - человека и его способности в процессе трудовой деятельности, что является характерным признаком для общественного прогресса в эпоху информационной экономики. Сделан вывод, что гибкость организаций, частных лиц и общества является обязательным условием трудовой адаптации работников. Конкурентоспособность в эпоху информационной экономики потребует все более гибкого рынка труда, которое будет заключаться в постоянном обновлении знаний и профессиональной компетенции. Выявлено, что положительными особенностями развития информационных технологий в сфере занятости является высокая заработная плата по сравнению с другими отраслями национальной экономики, возможность удаленной работы, комфортные условия труда и выполнения интересных проектов. Определено, что для успешного трудоустройства необходимым залогом должна быть помощь со стороны правительства и организаций, которые могут и должны оказывать помощь, убирая барьеры для обучения и переобучения, поощряя и стимулируя гибкость и такие важные и ценные качества, как лидерство, креативность, новаторство. Доказано, что функционирование социальной политики зависит от ключевых ее направлений: трудового кодекса, социальных гарантий, социального страхования и партнерства, а главные сферы занятости.

Ключевые слова: социальный критерий, информационная экономика, информационные технологии, социально нацеленное общество.

Shestakova A.V., PhD in Economics, senior lecturer
The Zhytomyr branch of the “European University”

SOCIAL FACTORS OF COMPETITIVENESS AS INDICATORS OF DEVELOPMENT IN THE INFORMATION ECONOMY

The article examines the impact of social factors on the information economy competitiveness. Social factors in the field of information technology are considered. The essence and the main three types of development of artificial intelligence in the era of the information economy have been clarified. The role of social policy in the socio-economic development of society is analyzed. Connection between social factors and directions of social policy development is revealed. The article considers the confrontation of tendencies in the socio-economic environment, which form the environment for the life and work of the population, which has a huge impact on the implementation of social policy. It is noted that global trends lead to changes in society, in the working environment, causing changes in the balance of power in the economy, which entails a redistribution of power, material wealth, competitive advantages and opportunities throughout the world. It was determined that social policy should be maximally aimed at rethinking the formation of the working environment, on which the level and duration of life, personal self-realization and social stability of the population will depend. The importance of social policy in the field of employment in the conditions of information economy is revealed.

The selection of social criteria in all areas of social policy development is justified. Emphasis is placed on the issue of employment, as well as the versatility of the profession and retraining in the field of information technology. As a basis for a socially oriented society, it was proposed to introduce a single social criterion – a person and his abilities in the process of labor activity, is a characteristic feature for social progress in the era of the information economy. It is concluded that the flexibility of organizations, individuals and society is a prerequisite for the labor collection of workers. Competitiveness in the era of the information economy will require an increasingly flexible labor market, which will consist in the constant updating of knowledge and professional competence. It is revealed that the positive features of the development of information technologies in the field of employment are high wages compared to other sectors of the national economy, the possibility of remote work, comfortable working conditions and the implementation of interesting projects. It was determined that for successful employment, the necessary guarantee should be assistance from the government and organizations that can and should assist by removing barriers to learning and retraining, encouraging and stimulating flexibility and such important and valuable qualities as leadership, creativity, and innovation. It is proved that the functioning of social policy depends on its key areas: labor code, social guarantees, social insurance and partner, and most importantly the field of employment.

Key words: social criteria, information economy, IT, social-oriented society.